

Klimat- och näringslivsdepartementet

Remissyttrande över Betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)

Klimat- och näringslivsdepartementets remiss dnr KN2023/03016

Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har gått igenom förslaget och lämnar följande yttrande med utgångspunkt i det som berör domstolens verksamhet.

Domstolen har inga synpunkter på förslagen om intäktsdelning, inlösen av fastighet och införande av finansieringsvillkor vid kommunal tillstyrkan. Till skillnad från utredaren bedömer dock domstolen att tillstånd till vindkraftparker även fortsättningsvis kommer att överklagas i relativt hög utsträckning mot bakgrund av att störningar på havsutsikt, påverkan på renbetesområden och specifika skyddade arter m.m. är kvarstående motsättningar. Förslagen kan därför förväntas leda till en större målökning för domstolarna än vad utredarna bedömt.

Vidare har domstolen inga synpunkter på en fortsatt beredning av incitament till kommunerna för fortsatt vindkraftsutbyggnad eller förslaget om stöttning till kommunerna avseende energiplanering.

Utöver detta vill domstolen tillägga följande.

Intäktsdelning

Domstolen efterfrågar ett tydliggörande av tillämpningen av bestämmelserna om intäktsdelning i de fall ändringstillstånd meddelas efter den 31 maj 2023 för vindkraftverk som redan före detta datum har fått tillstånd. Ska de vindkraftverken omfattas av de föreslagna bestämmelserna om intäktsdelning? Frågan lyfts eftersom det finns parker som har tillstånd för vindkraftverk som ännu inte har uppförts, och som har eller kan komma att begära ändrat tillstånd avseende exempelvis ändrad totalhöjd innan byggnationer påbörjas.

Inlösen av fastighet

Tidsfristen för begäran om inlösen är kopplad till en kungörelse som i sin tur är kopplad till att ett vindkraftverk har varit kontinuerligt i drift under en månad. Med kontinuerligt driftsatt menas enligt utredaren att vindkraftverket i huvudsak är i drift på det sätt som det är när parken är slutligt uppförd. Vad som avses med detta framstår enligt domstolens mening som något oklart och bör förtydligas. Domstolen vill uppmärksamma att olika vindkraftverk i en och samma park kan driftsättas vid olika tidpunkter. Den enskildes överväganden kring karaktären och omfattningen av störningarna i ett enskilt fall kan påverkas av hur många vindkraftverk som tagits i drift. Det kan därför finnas behov av att ytterligare överväga om de föreslagna tidsgränserna är väl avvägda.

Det bör vidare övervägas om bestämmelsen i 4 kap. 5 § ska kopplas till bestämmelserna om slutbesked enligt 10 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) alternativt bestämmelserna om igångsättningstid enligt miljöbalken. Detta för att enskilda ska ges en möjlighet att se effekterna av när en hel park är driftsatt och inte endast enskilda verk.

Vid expropriation är en formulering som brukar återkomma i förarbeten och praxis att den vars egendom ianspråk tas med tvång ska ha samma förmögenhetsställning efter ianspråktagandet som om tvångsåtgärden inte hade ägt rum (se bl.a. prop. 2009/10:162 s. 51). I den föreslagna inlösenssituationen sker inlösen i och för sig på fastighetsägarens initiativ, men det finns motsvarigheter till detta i bl.a. 55 a § väglagen (1971:948) och 12 § andra stycket ledningsrättslagen (1973:1144). I dessa regelverk har principen om samma förmögenhetsställning fullt genomslag. Det finns ett värde, både pedagogiskt och för rättstillämpningen, i att regelverken samspelar och om inlösen p.g.a. vindkraft ska hanteras annorlunda bör det motiveras varför. I förhållande till detta kan man fundera på förslaget att fastighetsägaren ska betala 10 000 kr av Lantmäteriets kostnader. Att ha en viss tröskel kan vara rimligt utifrån att undvika ”okynnesansökningar”, men om fastighetsägaren ska vara i samma förmögenhetsställning är det inte givet att han eller hon ska bära kostnaden i en sådan situation där inlösen fullt ut fullföljs. Jfr. t.ex. 16 kap. 14 § andra stycket fastighetsbildningslagen (1970:988) och 29 a § ledningsrättslagen.

Det bör även tydliggöras om initiativrätten enligt 4 kap. 4 § gäller för delägare av fastighet, eller om alla delägare måste ansöka gemensamt. Detsamma rör 4 kap. 10 §, även om det i den delen framstår som mer självklart att enighet krävs.

Utredarens utgångspunkt är att fastighetsägaren behöver veta vilken ersättningen kommer att bli innan han eller hon beslutar sig för att begära inlösen av fastigheten eller inte. Det bör förtydligas om förslaget innebär att värdetidpunkten ska vara dagen för lantmäterimyndighetens beslut om ersättningens storlek (steg 1) eller någon annan tidpunkt.

Slutligen bör det övervägas om reglering avseende specifika belopp, likt det den enskilde ska betala vid ansökan om inlösen, bör ske på förordningsnivå i stället för i lag.

Avslutning

Domstolen har i övrigt inga synpunkter på det remitterade förslaget.

Umeå dag som ovan

Katarina Brodin

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Katarina Brodin i samråd med föredragande rådmannen Anne Lillieroth och beredningsjuristen Isabelle Ekbäck samt de tekniska råden Daniel Janonius Löwgren och Åsa Engman Ölund.